
XANTHELASMA EN XANTHOMEN (VET-OPHOPINGEN)

Xanthomen zijn vetophopingen in de huid. Ze zijn zichtbaar als gele of oranjegele bultjes, bulten, of plakken. De meest voorkomende vorm van deze vetophopingen zijn kleine gele vetbultjes die ontstaan in het bovenooglid en in het onderooglid, ter weerszijden van de neus. Deze vorm van kleine xanthomen in de oogleden wordt **xanthelasma palpebrarum** genoemd. De **andere soorten xanthomen** kunnen over het hele lichaam voorkomen.

XANTHELASMA PALPEBRARUM

De term xanthelasma komt van de Griekse woorden *xanthos* en *elasma*, die respectievelijk geel en platgeslagen metalen plaat betekenen. *Palpebrarum* betekent van het ooglid. Xanthelasmata zijn gele verkleuringen en bultjes, veroorzaakt door vet dat zich ophoopt op één plaats in de huid. Ze ontstaan vaak eerst in het bovenooglid, symmetrisch, in de binnenooghoek. Ze worden langzaam groter. De grootte varieert van enkele millimeters tot bijna het gehele ooglid. Ze kunnen zacht of hard aanvoelen. Bij bril dragenden is er soms uitbreiding tot de plaatsen waar druk op de neus wordt uitgeoefend.

Xanthelasmata kunnen zomaar ontstaan, zonder dat er iets aan de hand is. Maar ze kunnen ook ontstaan bij patiënten waarbij het cholesterol in het bloed verhoogd is. Daarom is het verstandig om bij xanthelasmata het bloed na te kijken om te zien of de hoeveelheid cholesterol (en andere vetten) te hoog is. Het is niet bekend waarom het vet zich nou precies alleen maar in de oogleden ophoopt.

BEHANDELING VAN XANTHELASMATA

Electrocoagulatie (wegbranden)

De plek wordt lokaal verdoofd met injecties met verdovingsvloeistof. Daarna wordt de huid waar het vet zit met een klein elektrisch bolletje weggebrand. De vetophopingen worden er uitgeveegd met een ruw gaas. Daarna geneest de huid weer vanaf de randen. Een tijd lang zullen er wondjes met korstjes zitten na deze ingreep.

Aanstippen met trichloorazijnzuur

Trichloorazijnzuur is een krachtig zuur wat de huid kapot maakt. Deze techniek kan ook worden gebruikt om de huid oppervlakkig kapot te maken en het vet te verwijderen. Uiteraard moeten de ogen goed beschermd zijn (dicht houden, gaas er op) tijdens deze ingreep, er mag geen druppel per ongeluk in het oog komen.

Laser therapie (fractional laser)

Met laser kan hetzelfde resultaat bereikt worden als met wegbranden of aanstippen, het oppervlakkig verwijderen van de opperhuid. Ook bij laser moet het oog goed beschermd worden.

Opereren

De plek wordt lokaal verdoofd met injecties met verdovingsvloeistof. Daarna wordt de huid waar het vet zit er tussenuit gesneden en gehecht. Dat kan alleen als er voldoende ruimte in de huid van de oogleden zit om dit te doen.

Voor alle technieken geldt dat na de behandeling het vet weer kan terugkomen op dezelfde plek. Dit kan betekenen dat de behandeling herhaaldelijk moet worden uitgevoerd, eens in de zoveel jaar.

Behandelen van een te hoog cholesterol

Als uit het bloedonderzoek blijkt dat uw cholesterol te hoog is, of andere vetten in het bloed, dan wordt u behandeld met cholesterolverlagende tabletten. Soms moet u worden doorgestuurd naar de internist om uit te zoeken waarom het cholesterol te hoog is.

ANDERE SOORTEN XANTHOMEN

De overige xanthomen komen in allerlei verschillende vormen voor zoals:

- xanthoma tuberosum (tubereuze xanthomen)
- xanthoma tendineum (peeschede xanthomen)
- xanthoma planum (vlakke xanthomen)
- xanthoma striata (gele verkleuringen van de handlijnen)
- xanthoma eruptiva (een uitbarsting van xanthomen)
- xanthoma disseminatum (xanthomen over het hele lichaam)

Xanthoma tuberosum

Tubereuze xanthomen zijn stevige gele tot geelrode of oranjekeurige pijnloze uitstekende bulten. Ze ontstaan vooral op drukpunten. Voorkeurslokalisaties: strekzijde knieën en ellebogen, billen. Tubereuze xanthomen komen voor bij hypercholesterolemie en de familiale hyperlipidemieën type II en III. Er is een zeer hoog risico op hart- en vaatziekten.

xanthoma tuberosum

Xanthoma tendineum

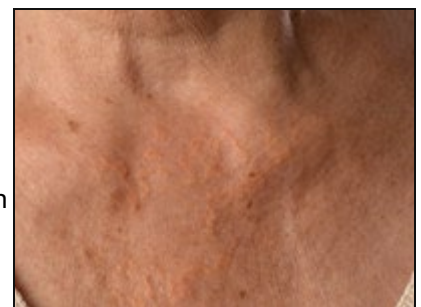
Xanthoma tendineum (peeschede xanthomen) zitten rond de pezen, vooral rond de strekpezen van de handen en voeten, en rond de Achillespees. Komt voor bij hypercholesterolemie en familiale hyperlipidemie type IIA,b en III.

pees xanthomen

Xanthoma planum

xanthoma planum zijn gelige vlekken, soms kunnen ze licht verheven zijn. Ze kunnen over het hele lichaam voorkomen, en zeer groot zijn. Wordt vooral gezien in het gezicht, de nek, de borst, de oksels en de liezen. Komt voor bij familiale hyperlipidemie, vooral hypertriglyceridemie.

vlakke xanthomen

Xanthoma striata

Xanthoma striata is een variant van xanthoma planum die zich beperkt tot de groeven van de hand. Komt voor bij familiale hyperlipidemie, vooral bij type III dysbetalipoproteinemie.

xanthoma striata

Xanthoma eruptiva (eruptieve xanthomen)

Eruptieve xanthomen zijn uitbarstingen van kleine geel of oranje gele jeukende bultjes. Ze komen vooral voor bij hypertriglyceridemie. Ze kunnen ook weer in enkele weken verdwijnen als het triglyceridengehalte daalt. Voorkeurslokalisaties zijn de billen, de schouders, en de strekzijde van de extremiteiten. Komt ook voor bij diabetes.

xanthoma eruptiva

Xanthoma disseminatum (normolipaemicum)

Xanthoma disseminatum zijn gele of geelrode papels die over het hele lichaam kunnen voorkomen, maar vooral in de plooien. Ook de mondkeelholte doet mee. Het is een goedaardige aandoening, die meestal vanzelf weer overgaat. Er zijn geen vetstofwisselingsstoornissen.

xanthoma disseminatum

WAT IS DE OORZAAK VAN XANTHOMEN ?

De aanwezigheid van xanthomen kan een teken zijn van vetstofwisselingsstoornissen zoals een te hoog cholesterol (hypercholesterolemie) of een te hoog gehalte aan andere vetten (hyperlipidemie / hyperlipoproteïnemie). Er zijn diverse oorzaken voor een te hoog cholesterol. Het kan liggen aan uw dieet, maar er bestaan ook erfelijke vetstofwisselingsstoornissen waarbij het cholesterol te hoog is (familiaire hypercholesterolemie). Ook bij overgewicht, diabetes, zwangerschap, leveraandoeningen en andere ziekten komt het voor.

Als u xanthomen heeft moet er bloedonderzoek worden gedaan, er moet worden uitgezocht wat er aan de hand is. Dit wordt meestal gedaan door een internist. Als een familiale hypercholesterolemie wordt gevonden moeten andere familieleden ook nagekeken worden. Een te hoog cholesterol is een risico voor hart en vaat-ziekten, het moet behandeld worden.

HOE WORDT DE DIAGNOSE GESTELD ?

De diagnose wordt gesteld op het klinisch beeld (op hoe het er uit ziet). Soms wordt er ook een huidbiopt afgenomen (niet bij xantheleasmaten, wel bij de andere xanthomen). Daarnaast wordt het bloed nagekeken op verhoogd cholesterol en verhoogde triglyceriden (andere vetten). Voor het bloedonderzoek moet u 12 uur lang niet gegeten hebben. Het bloed wordt daarom vaak 's ochtends geprikt. U mag dan niet ontbijten voordat het bloed is afgenomen.

BEHANDELING VAN DE ANDERE XANTHOMEN

Sommige xanthomen die heel erg in de weg zitten, zoals grote uitstekende tubereuze xanthomen of pees xanthomen kunnen chirurgisch worden verwijderd. Verder moet er worden uitgezocht wat er precies verhoogd is in het bloed en hoe dat komt (is er misschien sprake van familiale hypercholesterolemie / hyperlipidemie ?) Een te hoog cholesterolgehalte kan worden verlaagd met cholesterolverlagers (simvastatine, pravastatine, ezetimibe, ciprofibrat), soms in combinatie met dieetmaatregelen.

